

II

(EÜ asutamislepingu / Euratomi asutamislepingu kohaselt vastu võetud aktid, mille avaldamine ei ole kohustuslik)

OTSUSED

KOMISJON

KOMISJONI OTSUS,

13. september 2006,

mis käsitleb Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 81 alusel algatatud menetlust

(Juhtum nr COMP/F/38.456 – Bituumen (NL))

(teatavaks tehtud numbri K(2006) 4090 all)

(Ainult hollandi-, inglise-, prantsuse- ja saksa keelne tekst on autentsed)

(2007/534/EÜ)

1. RIKKUMISE KOKKUVÕTE

- (1) Otsuse adressaadid osalesid EÜ asutamislepingu artikli 81 ühesuguses ja järjepidevas rikkumises, leppides kokku Madalmaades tee-ehitusel kasutatava bituumeni hinna.

1.1. Tee-ehitusel kasutatava bituumeni tootmisektor

- (2) Bituumen on kütusetootmise kõrvaltoode. Tavaliselt tekib bituumen teatava raske toornafta destilleerimisel. Sõltuvalt toornaftast ja rafineerimise meetodist saadakse eri liiki bituumenit, mille omadusi saab seejärel polümeeride lisamisega parandada. Bituumenit kasutatakse peamiselt asfaldi tootmisel kui liimainet teiste materjalide sidumiseks. Lisaks kasutatakse bituumenit mitmesuguste tööstuslike rakenduste tarbeks.
- (3) Käesolev otsus hõlmab kõiki bituumeni liike, mida kasutatakse tee-ehituseks või sarnasel otstarbel. Seda nimetatakse ka sitkeks bituumeniks, pindamisbituumeniks või asfaldibituumeniks. Edaspidi nimetatakse seda tee-ehitusel kasutatavaks bituumeniks.
- (4) Uurimisel selgus, et kartell hõlmas kogu Madalmaade territooriumi. 2001. aastal (rikkumise toimepanemise viimasel täisaastal) oli turu maht hinnanguliselt ligikaudu 62 miljonit eurot. Asjaomaste kokkulepete omapära on selles, et need hõlmasid mitte ainult müüjaid (nagu tavaliselt sellistel juhtudel), vaid ka ostjaid. Kartellis osales

ühheksast tee-ehitusel kasutatava bituumeni tarnijast kaheksa ning kuus (nüüdseks viis) suuremat bituumenit ostvat tee-ehitusettevõtjat.

- (5) Otsuses järgnevalt loetletud adressaadid osalesid Madalmaade territooriumil EÜ asutamislepingu artikli 81 ühes ja järjepidevas rikkumises, kus tarnijad ja ostjad leppisid kokku asjaomase toote hinna ja mahahindluse.

1.2. Adressaadid ja rikkumise kestus

- (6) Järgnevalt on loetletud rikkumises osalenud ettevõtjad koos nende juriidilise isikuga, (mõnda neist peetakse vastutavaks kui emettevõtjat) ning märgitud rikkumise kestus. Teatavate ettevõtjate puhul on käesoleva otsuse adressaatideks rohkem kui üks juriidiline isik:

Tarnijad:

- a) BP: BP plc. 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002, BP Nederland BV 1. aprillist 1994–1. jaanuarini 2000 ja BP Refining & Petrochemicals GmbH 31. detsembrist 1999–15. aprillini 2002;
- b) Esha: Esha Holding BV, Smid & Hollander BV ja Esha Port Services Amsterdam BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002;

- c) Klöckner: Klöckner Bitumen BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002 ja Sideron Industrial Development 1. jaanuarist 2000–15. aprillini 2002;
- d) Kuwait Petroleum: Kuwait Petroleum Corporation, Kuwait Petroleum International Ltd. ja Kuwait Petroleum (Nederland) BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002;
- e) Nynäs: AB Nynäs Petroleum ja Nynäs Belgium AB 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002;
- f) Shell: Shell Petroleum NV, The Shell Transport ja Trading Company Ltd ning Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002;
- g) Total: Total Nederland NV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002 ja Total SA 1. novembrist 1999–15. aprillini 2002;
- h) Wintershall: Wintershall AG 1. aprillist 1994–31. detsembrini 1999.

Ostjad:

- i) Ballast Nedam: Ballast Nedam NV ja Ballast Nedam Infra BV 21. juunist 1996–15. aprillini 2002;
- j) BAM: BAM NBM Wegenbouw BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002 ja Koninklijke BAM Groep NV 1. novembrist 2000–15. aprillini 2002;
- k) Dura Vermeer: Vermeer Infrastructuur BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002, Dura Vermeer Groep NV 13. novembrist 1998–15. aprillini 2002 ja Dura Vermeer Infra BV 1. juulist 2000–15. aprillini 2002.
- l) HBG: HBG Civiel BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002;
- m) Heijmans: Heijmans NV ja Heijmans Infrastructuur BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002;
- n) KWS: Koninklijke Volker Wessels Stevin NV ja Koninklijke Wegenbouw Stevin BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002.

1.3. Kartelli toimimine

- (7) Kooskõlastatud tegevus hõlmas peamiselt Madalmaades tee-ehitusel kasutatava bituumeni hinnakokkulepet tarnijate, olulisemate ostjate ning tarnijate ja ostjate vahel.
- (8) Tõendid kartelli tegevuse kohta hõlmavad ajavahemikku 1. aprillist 1994 kuni 15. aprillini 2002 ning osutavad peamiselt, et järjepidevalt määrati ühiselt kindlaks tee-ehituses kasutatava bituumeni müügi ja ostu brutohind, ühtne allahindlus rikkumises osalevate tee-ehitajate jaoks ja väiksem allahindlus ülejäänud tee-ehitajate jaoks.
- (9) Komisjon on arvamusel, et ettevalmistavad ja ühised koosolekud, kus bituumeni tarnijad ja tee-ehitustehajad leppisid kokku tee-ehituses kasutatava bituumeni hulgihinnad ja mahahindlused Madalmaades, on EÜ asutamislepingu artikli 81 üks ja seesama rikkumine.

2. TRAHVID**2.1. Põhisumma**

- (10) Trahvi põhisumma sõltub rikkumise raskusastest ja kestusest.

Raskusaste

- (11) Rikkumise raskusastme hindamisel võtab komisjon arvesse selle laadi, tegelikku mõju turule, kui seda saab mõõta, ja asjakohase geograafilise turu suurus.
- (12) Lähtuvalt rikkumise olemusest ning asjaolust, et see mõjutab turgu ja hõlmas ühisturu olulist osa, on komisjon arvamusel, et ettevõtjad, kellele otsus on adresseeritud, on väga tõsiselt rikkunud EÜ asutamislepingu artiklit 81.

Erinev kohtlemine

- (13) Väga tõsiste rikkumiste puhul võimaldab trahviskaala kohaldada ettevõtjate suhtes erinevaid trahvimäärasid, et võtta arvesse rikkujate tegelikku majanduslikku võimsust ja seega nende võimet konkurentsi moonutada. Selline lähenemine on asjakohane näiteks käesoleva juhtumi puhul, kus rikkumises osalenud ettevõtjate turuosa on väga erinev.
- (14) Vastavalt nende turuosale asjaomasel turul 2001. aastal (rikkumise toimepanemise viimane täisaasta) jaotati ettevõtjad kuude rühma.

Piisav hoiatus

- (15) Komisjon märgib, et käesoleva menetlusega seotud ettevõtjate Shell, BP, Total ja Kuwait Petroleum ülemaailmne käive 2005. majandusaastal, st käesolevale otsusele vaheult eelneval majandusaastal, oli vastavalt 246, 203, 143 ja 37 miljardit eurot. Kõikide teiste ettevõtjate ülemaailmne käive ei ületanud 10 miljardit eurot.
- (16) Arvestades juhtumi asjaolusid, on komisjon arvamusel, et tagamaks hoiatuse piisavat mõju ei ole vaja mitmekordistada nendele ettevõtjatele määratud trahvide suurust, kelle ülemaailmne käive on väiksem kui 10 miljardit eurot. Komisjon on otsustanud mitmekordistada vaid ettevõtjatele Shell, BP, Total ja Kuwait Petroleum määratud trahve määral, mis arvestaks juhtumi asjaolusid.

Kestus

- (17) Iga ettevõtja puhul kohaldata ka erinevaid korrutustegureid vastavalt rikkumise kestusele, mis ulatus 1,5–8 aastani (vt punkt 6).

2.2. Raskendavad või kergendavad asjaolud*Raskendavad asjaolud*

- (18) Enne kõnealust rikkumist oli Shelli juba kartellinduse eest komisjoni keelava otsusega karistatud.⁽¹⁾ Kõnealune korduvrikkumine on raskendav asjaolu, mis põhjendab Shellile määratud trahvi põhisumma suurendamist 50 % võrra.
- (19) Kontrollimise ajal keeldus KWS uurimisele allumast, sundides inspektoreid kutsuma appi riigi konkurentsiameti ja politsei. Komisjon on arvamusel, et kõnealune takistamine on raskendav asjaolu, mis põhjendab ettevõtjale KWS määratud trahvi põhisumma suurendamist 10 % võrra.
- (20) Bituumeni tarnijate hulgas kannab Shell ja bituumeni ostjate hulgas KWS suurimat vastutust kartelli loomise ja juhtimise eest. Nendel ettevõtjatel oli kartelli toimimises juhtiv roll. Selline käitumine põhjendab ettevõtja-

tele Shell ja KWS määratud trahvi põhisumma suurendamist 50 % võrra.

2.3. 10 % käibepiiri kohaldamine

- (21) Nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2003⁽²⁾ artikli 23 lõikega 2 on sätestatud, et ühegi rikkumises osalenud ettevõtja puhul ei tohi trahv ületada 10 % käibest. Seda piirmäära on arvesse võetud ettevõtjatele Esha (Esha Holding BV, Smid & Hollander BV ja Esha Port Services Amsterdam BV) ja Klöckner Bitumen BV määratud trahvide arvutamisel.

2.4. Trahvide määramata jätmist või vähendamist käsitleva 2002. aasta teatise kohaldamine*Trahvist vabastamine*

- (22) BP oli esimene ettevõtja, kes teavitas komisjoni kartelli olemasolust Madalmaade bituumenisektoris, ning komisjon vabastas ettevõtja BP tingimuslikult trahvidest vastavalt trahvide määramata jätmise või vähendamise teatise punktile 15. BP tegi komisjoni haldusmenetluse jooksul pidevalt tihedat ja tõhusat koostööd. BP peatas oma osaluse kahtlustatavas rikkumises enne trahvide määramata jätmise või vähendamise teatise kohaste tõendite esitamist ning ei ole sundinud teisi ettevõtjaid rikkumises osalema. Seepärast vabastatakse BP täielikult trahvist.

Punkti 23 alampunkti b esimene taane (vähendamine 30–50 %)

- (23) Kuwait Petroleum oli järgmine ettevõtja, kes võttis komisjoniga ühendust lähtuvalt trahvide määramata jätmise või vähendamise teatisest ning ühtlasi esimene ettevõtja, kes vastas teatise punktis 21 loetletud tingimustele. Ettevõtja Kuwait Petroleum esitatud tõendid aitasid komisjonil kõnealuseid fakte tõendada ning seega oli neil komisjoni valduses olnud tõenditega võrreldes oluline lisaväärtus. Esitatud tõendite lisaväärtus oli oluline, sest need kinnitasid olemasolevat teavet ning võimaldasid komisjonil koos tema valduses olevate tõenditega rikkumist tõendada. Tuleb arvesse võtta, et BP ei osalenud korrapäraselt ostjatega peetud bituumenialastel nõupidamistel, ning Kuwait Petroleum oli esimene, kes andis otseseid tõendeid nende kohtumiste kohta, mis olid kartelli toimimiseks olulised. Vastavalt trahvide määramata jätmise või vähendamise teatise punktile 23 kohaldatakse seepärast ettevõtja Kuwait Petroleum suhtes trahvisumma vähendamist 30–50 % ulatuses.

⁽¹⁾ Komisjoni 23. aprilli 1986. aasta otsus 86/398/EMÜ, milles käsitletakse EMÜ asutamislepingu artikli 85 kohast menetlust (IV/31.149 – Polüpropüleen, EÜT L 230, 18.8.1986, lk 1), ja komisjoni 27. juuli 1994. aasta otsus 94/599/EÜ, milles käsitletakse EMÜ asutamislepingu artikli 85 kohast menetlust (IV/31865 – PVC II, EÜT L 239, 14.9.1994, lk 14).

⁽²⁾ EÜT L 1, 4.1.2003, lk 1. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1419/2006 (ELT L 269, 28.9.2006, lk 1).

- (24) Ettevõtjale Kuwait Petroleum määratud trahvisumma täpse vähendamise määra arvutamisel tuleb arvesse võtta tema taotlust trahvisumma vähendamise kohta ja tema esitatud tõendite üksikasjalikkust, mis aitas komisjonil kõnealuseid fakte tõendada. Samas tuleb arvesse võtta, et taotlus esitati rohkem kui 11 kuud pärast komisjoni korraldatud kontrollimist ja alles pärast seda, kui komisjon edastas osapooltele teabenõude, küsides sündmuste kohta üksikasjalikumat faktilist teavet. Lisaks on komisjoni arvates kahetsusväärne, et ettevõtja Kuwait Petroleum muutis hiljem teatavaid olulisi avaldusi ettevõtja ExxonMobil väidetava osaluse kohta kartellis ning neid ei saanud seetõttu nimetatud ettevõtja vastu tõenditena kasutada. Komisjon on jõudnud järeldusele, et ettevõtja Kuwait Petroleum trahvisummat saab vähendada 30 % võrra.
- Muud trahvide määramatajätmise või vähendamise taotlused*
- (25) Shell esitas samuti trahvide määramatajätmise või vähendamise teatise B osa kohase taotluse, kuid seda ei võetud arvesse, kuna esitatud tõendite lisaväärtus oli väike.
- (26) Nynäs ja Total väidavad samuti, et andsid komisjonile vabatahtlikult teavet, mis kinnitab nende süüd. Komisjoni arvates ei olnud aga edastatud tabel nii olulist lisaväärtust, et komisjon peaks karistust vähendama.
- (27) Wintershall väitis, et tema suhtes peaks kohaldama BP kaitsetaotlust. Samas on Wintershall BPst eraldiseisev ettevõtja ning komisjonilt taotles kaitseklausli kohaldamist BP, mitte Wintershall.
- (28) Järgnevalt loetletud ettevõtjad on süüdi EÜ asutamislepingu artikli 81 ühes ja järjepidevas rikkumises, leppides nimetatud ajavahemikul kokku Madalmaades tee-ehituses kasutatava bituumeni müügi ja ostu brutohinna, ühtse allahindluse rikkumises osalevate tee-ehitajate jaoks ja väiksema allahindluse ülejäänud tee-ehitajate jaoks.
- a) Ballast Nedam: Ballast Nedam NV ja Ballast Nedam Infra BV 21. juunist 1996–15. aprillini 2002;
- b) BAM NBM: BAM NBM Wegenbouw BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002 ja Koninklijke BAM Groep NV 1. novembrist 2000–15. aprillini 2002;
- c) BP: BP plc. 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002, BP Nederland BV 1. aprillist 1994–1. jaanuarini 2000 ja BP Refining & Petrochemicals GmbH 31. detsembrist 1999–15. aprillini 2002;
- d) Dura Vermeer: Vermeer Infrastructuur BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002, Dura Vermeer Groep NV 13. novembrist 1998–15. aprillini 2002 ja Dura Vermeer Infra BV 30. juunist 2000–15. aprillini 2002;
- e) Esha: Esha Holding BV, Smid & Hollander BV ja Esha Port Services Amsterdam BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002;
- f) HBG: HBG Civiel BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002;
- g) Heijmans: Heijmans NV ja Heijmans Infrastructuur BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002;
- h) Klöckner: Klöckner Bitumen BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002 ja Sideron Industrial Development BV 1. jaanuarist 2000–15. aprillini 2002;
- i) Kuwait Petroleum: Kuwait Petroleum Corporation, Kuwait Petroleum International Ltd. ja Kuwait Petroleum (Nederland) BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002;
- j) KWS: Koninklijke Volker Wessels Stevin NV ja Koninklijke Wegenbouw Stevin BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002;
- k) Nynäs: AB Nynäs Petroleum ja Nynäs Belgium AB 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002;
- l) Shell: Shell Petroleum NV, The Shell Transport ja Trading Company Ltd ning Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002;
- m) Total: Total Nederland NV 1. aprillist 1994–15. aprillini 2002 ja Total SA 1. novembrist 1999–15. aprillini 2002;
- n) Wintershall AG 1. aprillist 1994–31. detsembrini 1999.

3. OTSUS

- (29) Eelmises punktis nimetatud rikkumise eest on määratud järgmised trahvid:
- a) Ballast Nedam: Ballast Nedam NV ja Ballast Nedam Infra BV, solidaarselt: 4,65 miljonit eurot;
 - b) BAM NBM: BAM NBM Wegenbouw BV: 13,5 miljonit eurot, millest Koninklijke BAM Groep NV vastutab solidaarselt 9 miljoni euro tasumise eest;
 - c) BP: BP plc: 0 miljonit eurot, millest BP Nederland BV vastutab solidaarselt 0 miljoni euro tasumise eest ja BP Refining & Chemicals GmbH vastutab solidaarselt 0 miljoni euro tasumise eest;
 - d) Dura Vermeer: Vermeer Infrastructuur BV: 5,4 miljonit, millest Dura Vermeer Groep NV vastutab solidaarselt 3,9 miljoni euro tasumise eest ja Dura Vermeer Infra BV vastutab solidaarselt 3,45 miljoni euro tasumise eest;
 - e) Esha: Esha Holding BV, Smid & Hollander BV ja Esha Port Services Amsterdam BV, solidaarselt: 11,5 miljonit eurot;
 - f) HBG: HBG Civiel BV: 7,2 miljonit eurot;
 - g) Heijmans: Heijmans NV ja Heijmans Infrastructuur BV, solidaarselt: 17,1 miljonit eurot;
 - h) Klöckner: Klöckner Bitumen BV: 10 miljonit eurot, millest Sideron Industrial Development BV vastutab solidaarselt 9 miljoni euro tasumise eest;
 - i) Kuwait Petroleum: Kuwait Petroleum Corporation, Kuwait Petroleum International Ltd ja Kuwait Petroleum (Nederland) BV, solidaarselt: 16,632 miljonit eurot;
 - j) KWS: Koninklijke Volker Wessels Stevin NV ja Koninklijke Wegenbouw Stevin BV, solidaarselt: 27,36 miljonit eurot;
 - k) Nynäs: AB Nynäs Petroleum ja Nynäs Belgium AB, solidaarselt: 13,5 miljonit eurot;
 - l) Shell: Shell Petroleum NV, The Shell Transport ja Trading Company Ltd ning Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV, solidaarselt: 108 miljonit eurot;
 - m) Total: Total Nederland NV: 20,25 miljonit eurot, millest Total SA vastutab solidaarselt 13,5 miljoni euro tasumise eest;
 - n) Wintershall AG: 11,625 miljonit eurot.
- (30) Juhul kui nad ei ole seda veel teinud, peavad eespool loetletud ettevõtjad koheselt lõpetama punktis 28 kirjeldatud rikkumise. Nad peavad hoiduma punktis 28 kirjeldatud tegevuse või käitumise kordamisest ja igasugusest tegevusest või käitumisest, millel on sama või sarnane eesmärk või mõju.
- (31) Käesolevat juhtumit käsitleva otsuse mittekonfidentsiaalne versioon autentsetes keeltes on avaldatud konkurentsi peadirektoraadi veebilehel http://ec.europa.eu/comm/competition/index_en.html
-